

ΕΤΟΣ Α' - ΤΟΜΟΣ Α' - ΤΕΥΧΟΣ Α' & Β'

ΘΡΑΚΙΚΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

“ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ,”

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΟΥΝΤΑΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΑΡΙΣΤ. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΣΤΙΛΠ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ — ΜΕΓΑΡΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤ — ΒΟΥΛΗΣ 18

1928

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Ἡ Δάφνη καὶ τὸ Βασιλόπουλο.

(Σηλυβρωϊτικο).

Μιά φορά κ' ἔναν καιρὸ εἶτανε μιὰ γυναίκα, ποὺ δὲν εἶχε παιδιά καὶ παρακαλοῦσε τὸν θεὸ νὰ τὴν δώσ' ἕνα παιδί κι ἄς εἶνε μικρὸ σὰν τὸ δαφνοκούκουτσο. Ὁ θεὸς τὴν ἄκουσε καὶ τὴν ἔδωσε ἕνα παιδί μικρὸ σὰν τὸ δαφνοκούκουτσο.

Ἡ μητέρα τ' μιὰ μέρα πήρε τὰ πανιά τ' νὰ τὰ πλύνει στὸ ρέμα. Τὸ παιδί ντυλίχθηκε μέσα στὰ πανιά καὶ χάθηκε. Σκαλίξ' ἔδω σκαλίξ' ἐκεῖ δὲν τὸ βρίσκει καὶ μὲ τὰ κλάματα γυρνᾷ σπῖτι της.

Σὰν πέρασε καιρὸς, στὴν ἄκρη τοῦ ρέμα φύτεωσε μιὰ ωραία φουντωτὴ δάφνη.

Τὸ βασιλόπουλο γυρίζει ἀπὸ τὸν πόλεμο, περνᾷ ἀπὸ τὸ ρέμα βλέπει τὴν καταπράσινη φουντωτὴ δάφνη καὶ κάθεται στὸν ἥσκιό της νὰ ξεκουραστῆ. Εὐχαριστιέται νὰ βλέπει νὰ κουνιῶνται τὰ φύλλα της μὲ τὸν ἄερα καὶ νὰ βλέπει τὰ κάλλη της νὰ καθρεφτίζονται μέσα στὸ νερὸ, κ' ἔδωσε διαταγὴ νὰ ετοιμάσουν τὸ τραπέζι κάτω ἀπὸ τὸν ἥσκιό της δάφνης.

Τὸ βασιλόπουλο κουρασμένο ἀπ' τὸν μακρὸ δρόμο ἀποκοιμήθηκε καὶ δὲν ἔφαγε. Τὸ πρωὶ ὅταν ξύπνησε εἶδε παρμένη μιὰ περουνιά ἀπ' ὅλα τὰ φαγιά, θύμωσε καὶ ρωτιέται νὰ μάθει ποῖος τόλμησε νὰ φάγει ἀπ' τὰ φαγιά του τὰ βασιλικά.

Τὸ βράδυ στήνουν πάλι τὸ τραπέζι κατ' ἀπὸ τὸν ἥσκιό της δάφνης. Τὸ βασιλόπουλο κάνει πὼς κοιμάται καὶ φυλάγ' νὰ διη ποῖος εἶν' αὐτὸς ποὺ δὲν ψηφᾷ τὴν προσταγὴ του. Τὰ μεσάνυχτα σχίζετ' ἡ δάφνη καὶ βγαίν' μιὰ κοπέλλα ποὺ ἡ γῆς δὲν ἔκαμ' ἄλλ' ὄμορφη σὰν αὐτή. Πάγ' σιγά σιγά, τρώγ' λίγο ἀπ' ὅλα τὰ φαγιά καὶ γυρίζει νὰ μπῆ μέσα στὴ δάφνη. Τὸ βασιλόπουλο σάστησε ὅταν τὴν εἶδε καὶ τὴν ἀρπάξ' ἀπ' τὰ μαλλιά καὶ τὴν λέγ'.

— Σὺ εἶσαι ποὺ ἔρχεσαι καὶ τρώς ἀπ' τὰ φαγιά μ' κ' ἐγὼ θαρροῦσα πὼς κάποιος ἀπ' τὸν στρατὸ μ' τὸ τόλμησε; Ἡ ὄμορφιά σ' μὲ θάμπωσε, ἀπόψε μείνε μαζί μ' αὐριο θὰ πάγω τὸ στρατὸ μ' στὸν τόπο μ' καὶ θὰ ἔλθω νὰ σὲ πάρω καὶ νὰ σὲ κάμω γυναίκα μ'. Ἡ κοπέλλα πείσθηκε καὶ ἔμεινε, καὶ τὸν λέγει :

— Πρόσεχε, μήπως καὶ σὲ φιλήσει κανεὶς ποὺ θὰ πᾶς στὴ πατρίδα σ', γιατί τότε θὰ με ξεχάσεις.

Τὴν ἄλλη μέρα τὴν ἀφίνει γειά, μαζεύει τὸ στρατὸ τ' καὶ φεύγει. Ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα δλόχαροι υποδέχθηκαν τὸν μονάκριβό τους γυιὸ ποὺ γερὸς γύρσε ἀπ' τὸν πόλεμο, λαχταροῦν νὰ τὸν φιλήσουν, τὸ βασιλόπουλο ἀποτραβιέται. Θυμᾶται τὰ λόγια τοῦ κοριτσιοῦ, «πρόσεχε μήπως καὶ σὲ φιλήσει κανεὶς, γιατί τότε θὰ με ξεχάσεις».

Ὁ νοῦνός του ἔμαθε πὼς ἦλθε τὸ βαπτιστικὸ τ' ἀπὸ τὰ μακρὰ καὶ πῆγε νὰ τὸ διη τὸ βασιλόπουλο κοιμοῦνταν καὶ αὐτὸς σκύφτει καὶ τὸ φιλεῖ.

Ὅταν ξύπνησε ξέχασε τὴν ὄμορφη κοπέλλα της δάφνης, μὰ τὸ ἔμεινε μιὰ συλλογὴ, δὲν εἶχε ὄρεξη νὰ φάγει, δὲν εἶχε ὄρεξη νὰ μιλήσει καὶ δὲν ἤθελε νὰ ξέρει γιὰ τίποτε. Ἡ μητέρα τ' ἡ βασίλισσα δὲν ἤξερε τί νὰ κάν' ἀπ' τὴ λύτη της, φώναζε τοὺς κα-

λύτερους γιατρούς απ' τὰ χωριά και τὰ περιχώρα. Τίποτε, τὸ βασιλόπουλο μέρα με τὴ μέρα μαραίνουντάν.

**

Ὅταν ἔφυγε τὸ βασιλόπουλο ἢ κοπέλλα πάγ' πίσω, στη δάφνη :

—Ἄνοιξε, δαφνίτσα μ', νάλθω μέσα.

Ἡ δάφνη ἔκλεισε και δὲν ἄνοιγε τὰ κλωνιά της νὰ τὴν πάρει μέσα, πού ἔμεινε τὴν νύχτα ἔξω με τὸ βασιλόπουλο.

—Ἄμ' ταιμπημένη, φιλημένη και βασιλοδαγκαμένη τί σέ θέλ' ἡ δάφνη μέσα ;

Ἡ κόρ' ἀπαρηγόρητη κλαίει και παρακαλεῖ, ἡ δάφνη δὲν ἀνοίγει, τὰ κλωνιά της σειοῦνται λυπητερά σὰν νὰ λένε: «ἔτσι παθαίν' ὅποιο καρῖτσι μένει ἔξω και ξενυχτᾷ με ξένο παλλικάρι, ἄς εἶνε και βασιλόπουλο».

**

Περνᾷ ἕνας, περνοῦν δυὸ μῆνες τὸ βασιλόπουλο δὲν ἔρχεται νὰ τὴν πάρ'. Πίκρα διπλῆ τὴν τρώγ', ἡ δάφνη τὴν ἔκλεισ' ἔξω και τὸ βασιλόπουλο τὴν ξέχασε.

Περπατεῖ μέρες ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριὸ και φθάν' στὴν πολιτεία πού εἶταν τὸ βασιλόπουλο και μαθαίνει πὼς εἶνε βαριά ἄρρωστο. Κόβ' τὰ μαλλιά της, βάζ' καλογερίστικο ρᾶσο και σοοῦφο, γεμίς' ἕνα μπουκάλ' νερὸ και περνᾷ κατ' ἀπ' τὰ παράθυρα τοῦ παλαιοῦ και φωνάζ':

—Παθὸς γιατρός, γιὰ τὴ μαύρη τὴν ἀγάπ'.

—Παθὸς γιατρός, γιὰ τὴ μαύρη τὴν ἀγάπ'.

Ἄκουσε τὸ βασιλόπουλο ὅτι περνᾷ γιατρός και λέγ' στη μητέρα τ' νὰ τὸν φωνάξ'

—Τι θὰ σέ κάνει, γυιόκα μ', αὐτός, ἀφοῦ φωνάξαμε τοὺς πῖο καλοὺς γιατροὺς και δὲν ὠφέλησαν;

Τὸ ἤθελε, και ἡ βασίλισσα εἶπε νὰ φέρουν ἐπάνω τὸν παθὸ γιατρό.

Τὸ βασιλόπουλο τὸν ρωτᾷει:

—Ἀπὸ ποῦσε καλογεράκ' ;

—Ἀπὸ τὸν δαφνοπόταμο.

—Τι εἶδες και τι ἄκουσες;

—Εἶδα κόρη πό κλαιγε και τὰ δένδρα μάρανε.

—Ἐκλαιγε και τ' ἔλεγε;

—Ἄχ Θεέ μου, ἄχ καλέ μου, πὼς μ' ἀποκοίμησες, και πῆρες τὸν καλό μου.

Τὸ βασιλόπουλο λιγοθυμᾷ και τὸ καλογεράκι ρίχνει νερὸ ἀπ' τὸ μπουκάλι, τὸ ξελιγοθυμᾷ, και πάλε τὸ βασιλόπουλο τὸ ξαναρωτᾷει:

—Ἀπὸ ποῦσαι καλογεράκ' ;

—Ἀπ' τὸν δαφνοπόταμο.

—Τι εἶδες και τι ἄκουσες;

—Εἶδα κόρη πό κλαιγε και τὰ δένδρα μάρανε.

—Ἐκλαιγε και τι ἔλεγε;

—Ἄχ, Θεέ μου, ἄχ καλέ μου, πὼς μ' ἀποκοίμησες και πῆρες τὸν καλό μου.

Τὸ βασιλόπουλο πάλι λιγοθυμᾷ και τὸ καλογεράκι ρίχνει νερὸ ἀπ' τὸ μπουκάλι, τὸ ξελιγοθυμᾷ και τὸ βασιλόπουλο ξαναρωτᾷει:

—Ἀπὸ ποῦσαι καλογεράκ' ;

—Ἀπ' τὸν δαφνοπόταμο.

—Τι εἶδες και τι ἄκουσες;

—Εἶδα κόρη πό κλαιγε και τὰ δένδρα μάρανε.

—Ἐκλαιγε και τι ἔλεγε;

—Ἄχ, Θεέ μου, ἄχ καλέ μου, πὼς μ' ἀποκοίμησες και πῆρες τὸν καλό μου.

Ἠγάξ' τὸ καλογεράκ' τὸ ρᾶσο και μνίσκει ἀπὸ κάτ' με τὰ φουστᾶνια. Τὸ βασιλόπουλο τὴν γνώρισε και γιὰ μιᾶς ἔγινε καλά.

Στὸ παλάτι ἔγιναν χαρὲς καὶ πασχαλιὲς μεγάλες. Σαράντα μέρες καὶ σαράντα νύχτες, ἀπ' ὅλο τὸ βασίλειο ἦλθαν γιὰ νὰ βρεθοῦν στὸν γάμο τοῦ βασιλόπουλου μὲ τὴν ὡμορφη κοπέλλα σὰν τὸ κρῦθ τὸ νερὸ, ποὺ ἔζησαν καλὰ καὶ μεῖς καλύτερα.

Ἑλλ. Σταμούλη-Σαραντῆ

Κάτα, λιοντάρ' κι ἄθρωπος.

Ἀπὸ τοὺς μύθους τῶν ζώων.

(Σαρανταεκκλησιώτικα)

Μιά βολὰ εἶδαν μιὰ κάτα ¹⁾ καὶ βγήκε νὰ κἀν ἓνα γύρο μὲς τὸ βουνό. Ἀπανοίξα ²⁾ νὰ βροστά της ἓνα λεονδάρ'. Ἡ κάτα ἄμα γείδε τὸ λεονδάρ' ζαμούρωσε ³⁾ σένα μέρος, καὶ φύλαγε νὰ διοῦμ' τί θὰ κἀν' τὸ λεονδάρ'.

Τὸ λεονδάρ' πῆγε κοδὰ της καὶ τὴν μυρίσκει κ' ὕστερα τῆς λέγ'.

—Καὶ σὺ πὲ τὸ δικό μας τὸ σόϊ μοιάζεις, μὰ πολὺ μικρούτσικη γεῖσαι.

Ἡ κάτα τὸν λέγ' :

—Σὰ ζοῦσες καὶ σὺ κοδὰ στὸν ἄθρωπο, καὶ σὺ μικρὸς θὰ εἶσνα.

—Καὶ γιὰτατί; Τί ἐν αὐτονᾶς ὁ ἄθρωπος; Τόσο μεγάλος ἐν καὶ τόσο ἄγριος;

Ποῦ ἐντος νὰ τὸν δγιῶ;

Τότες τὸν λέγ' ἡ κάτα :

—Ἐλα μαζί μ' νὰ σὲ τὸν δεῖξω.

Τῷ λεονδάρ' ἄσκει τὴ γκάτα καὶ πῆραν μαζί τὸ δρόμο. Πορπατώντας, πορπατώντας μὲς τὸ βουνό γλέπινα ἓναν ἄθρωπο ποὺ ἔκοφτε ξύλα. Ἡ κάτα τότες λέγ' στὸ λεονδάρ'.

—Νάτογκες ὁ ἄθρωπος.

Πῆγαν κοδὰ. Τὸ λεονδάρ' καλημέρσει τὸν ἄθρωπο καὶ τὸν λέγ'.

—Σὺ εἶσαι ὁ ἄθρωπος;

—Γώ ..

—Ἐμαθα ποὺ εἶσαι πολὺ δυνατὸς καὶ εἶρα νὰ παλαίψωμ'!

—Πολὺ καλὸ νὰ παλαίψωμ', ἀμὰ βόθσημ' πρῶτα νὰ σκίσω δῶνὰ τὸ μισοσκυμένο αὐτονὰ ξύλο καὶ καταπόδ' παλαίβωμ'.

—Νὰ σὲ βοθήσω.

—Βάλ' τότες τὰ χέρια σ' δῶ ἀνάμεσα στὴ σκιμαδά τὴ εὔλου γιὰ νὰ τὸ σκίσω.

Τὸν ἄθρωπο τὸν πῆγαινε ριθίτ ⁴⁾.

Τὸ λεονδάρ' ἔβαλε τὰ χέρια τ' καὶ ὁ ἄθρωπος πέλκει τὸνα μέρος τὴ ξύλου ποὺ βαστοῦσε πὲ δῶ καὶ τᾶλλο πὲ κει. καὶ σφίχκαν τὴ λεονδαριοῦ τὰ χέρια.

Τότες παίρνει ὁ ἄθρωπος ἓνα ρούμπαλο ⁵⁾ κι' ἀρχίνεψε. Ποῦ σὲ τρώγ', ποῦ σὲ πονεῖ, καὶ τᾶκανε πὲ τὸ στιλιάρ' ⁶⁾ σὰν πεθαμένο. Κατόπ' ἄνοιξε τὸ ξύλο καὶ ξεπελύθηκαν τὴ λεονδαριοῦ τὰ χέρια καὶ ξεπλώθηκε σὰν ψάφιο.

Στὰ ὕστερονά ὁ ἄθρωπος φορτόθηκε τὰ ξύλα στὴν ράχ' του, πῆρε καὶ τ' ἀξινάρ' του καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπιτ' του.

Σὰ διάβκει ὁ ἄθρωπος, βγήκει κ' ἡ κάτα ποὺ εἶδανα κρυμμέν' καὶ πῆγε κοδὰ στὸ λεονδάρ' καὶ τὸ ρώτησε ἄμα γῆρτε στὸν ἑαυτό τ'.

—Ἐ πῶς σὲ φάνκει ὁ ἄθρωπος;

—Γὼ σὰ ἦμνα στὸ δόπο σ', πὲ σένα κόμ' μικρὸς θὰ ἔμνησα.

Σκῶτε πεθαμέν' νὰ φᾶμ' τις γεροί.

Μιά βολὰ εἶδαν δυὸ φουκαράδες. Πὲ τὰ δισάκκια δους στὸ νῶμο πῆρανα τὸ δρόμο νὰ πάνα βροῦνα δουλιά.

Πορπατώντας, πορπατώντας γούλ' τή μέρα μέσ' τὸ γήλιο κατακουράσκανα. Τὸ κατὰ-βραδὸ δά, σὰν ἔπεσε ὁ γήλιος καὶ νύχτωσε, βήκανε σέ μιὰ ἐκκλησιά νὰ περάσανα τὴ νύχτα δους. Ἐβγαλάννα τὸ φωμί δους καὶ ἐφαγάννα. Στὰ ὕστερνὰ ξαπλώθηκανα νὰ κοιμηθούνα.

Ὁ ἕνας ξαπλώθηκε ὄξω πὲ τὰ δημόθυρα κι ὁ ἄλλος πὲ μέσα. Ἐβαλάννα καὶ τις τουρβάδες δους γιὰ μαξιλάρια πὰν' στὸ μάρμαρο.

Σὰ δόκοψάνα δίπλα, καὶ ἀρχίνεψαν νὰ ροχαλίζινα, κούγνα τὴ βόρτα τῆς ἐκκλησιᾶς νάνοιγ' καὶ νὰ βαίνα πὲ τὰ τουφέκια δους κλέφδες, νὰ μιμιδ'...)

Τότες τις πῆγε ριβίτ, μὰ δὲ ματατοπίσκανα.

Ὁ ἕνας πού εἶδαν ξαπλωμένους ὄξω στὰ δημόθυρα, ἔκανε πῶς κοιμούινα, μὰ κοίταξε πὲ μισὸ μάτ'.

Ὁ ἀρχιβόϊβοδάς δους σὰ νέβκε τις σκάλες τῆ δεσποτικῆ, θρονιάσκε σὰ δὲ δεσπότη. Λόγερα τ' κάθισαν πὲ τὴ σειρά δους γούλ' οἱ κλέβδες. Καταπόδ' οἱ κόμ' μικροὶ ἐφεράνα δυὸ σακούλες φλουριά καὶ τὰ κένωσαν στὴ μέσ'. Γούρρηρ ἔκαναν οἱ λίρες καὶ κουνδούσανα

Στὰ ὕστερνὰ ἄρκεψάννα νὰ τις μετρούνα.

Κεὶ πού τις μετρούσανα, ἕνας πὲ τις κλέβδες, σὰ γεῖδε στὰ δημόθυρα ἕναν ἀπλωμένονα ἄθρωπο, δὲν χάν' καιρὸ μόν βγάξ' τὴ σπαθάρα τ' καὶ, σὰ σήκωσε τὸ χέρ' δου, λέει:

—Στεκάτε πέκεινά, Ἐνεῆντα ἐννιά ὡς τώρα ἔσφαξα στὴ ζωὴ μ', ἄς σφάζω κι' αὐτονάνα νὰ γίν' νὰ μπάρεμ *) ἕκατό.

Σὰν ἄκσε ὁ ἄθρωπος ἐτσινά, καὶ γεῖδε τὴ σπαθάρα τὴ κλέφτ' πὲ πὰν' δου, τὸν πτεῖγε ριβίτ. Τότες μόν' ἄρπαξε τὰ δημόθυρα πὲ τὰ δυὸ χέρια τ' καὶ φώναξε.

—Σκῶτε πεθαμέν' νὰ φᾶμ' τις γεροῖ οἱ οἱ !!

—Ἐρχόμαστε εεε ! φώναξε πὲ μέσα κι' ὁ ἄλλος, κι ἄρπαξε κι αὐτὸς τὰ δημόθυρα καὶ τὰ νεκάτεψε τέτοιο λογιῶ, πού πῆγε κελτρε ἡ ἐκκλησιά.

Οἱ κλέφδες σὰν ἄκσαν τέτοιο λογιῶ, ἄρκεψαν νὰ φεύγουνα. Σέ λιγάκ' ἡ ἐκκλησιά ἄδειασε. Ἐτσ' τρεχάλα πῆραν τὸ σολοῦκ *) δους ἐέέ, μακρυνὰ τσὰκ στὸ ρέμα.

Σὰ ἤῆγαν δὰ κάμποσο μακρυνὰ κόμ', τότες γύρσανα νὰ διούνα πίσ' δους, καὶ λέγ' ὁ ἀρχικλέφτ' δους: — Τόσες κλειψὲς ἔκαναμ', τόσ' σκότοσαμ', τόσ' τουφέκιαμ' καὶ δὲ φοβήθηκαμ', καὶ φοβήθηκαμ' τώρα στὴν ἐκκλησιά; Γλήγωρα νὰ πάει ἕνας νὰ δηγῆ τί γίνεται μέσα, καὶ μᾶς πῆρε τέτοιο λογιῶ ὁ φόβος...

Τότες τὸ πρωτοπαλλίκαρό τ' —Γὼ ἀ πάγω εἶπε, καὶ γύρ' σε πίσ' νὰ πὰ νὰ δηγῆ τί γίνεται μέσ' τὴν ἐκκλησιά. Ἐτρεμάννα τὰ βατζάκιατ' πὲ τὸ φόβο.

Σὰν ἔφτασε δὰ πῆγε στὸ παραθύρ' τῆς ἐκκλησιᾶς καὶ γεῖδε πὲ τὸ τζάμ'.

Ἡ καθήλα ἔφεγγε, κι ἄξε νὰ χτυποῦνα οἱ λίρες καὶ τὰ πεδόλιρα πού μοιράζθκανα οἱ δυὸ φουκαράδες.

—Αὐτὸ δικό μ' ἔν !

—Ὅχ' δικό μ' ἔν αὐτὸ !

Καὶ γεῖδε νὰ πλώννα τὰ χέρια δους. Ἐτσ' φοβήθηκε, πού ἄρκεψε νὰ τρέχ' σὰ δὲ λαγῶ. Ἐτσ' ἔφτασε λαχανιασμένος στὴ ρεματιά. Δὲ μποροῦσε νὰ πάρ' τὴν ἀνάσα τ' ὁ δόλιος.

—Ἐ τί γίνδαι; τὸν ρώτησαν οἱ ἄλλ'.

—Τί γίνδαι; εἶπε καὶ κούν' σε τὸ κεφάλ' δου. Τόσ' ἔν αὐτοί, πού μῆτε πῆνα τάλληρο δὲ δις πέφτ'... καὶ μαλάννα. Μόν φευγάτε νὰ φεύγουμε'.

Σὰν ἄκσαν ἐτσ', πῆραγ' τὰ... χεσμένα δους κι ἀνηφόρσανα στὸ κουρὶ Κόμ' ἀ τὸ θυμοῦδαι καὶ ἀ τρέμνα...

Τ' Ἄη Θανάσ' ἡ σπλιά.

Ἀπὸ τοὺς θεύλλους

(Γανοχωρίτικα)

(Τῆς Κυριακίτσας Ν. Γιαννακούλια, ἐτῶν 105. ἀπὸ τῆ Γάνο)

Εἶναι χρονῶ δλειά κι δὲ τνὲ θμοῦμαι καλά. Δὲ θμοῦμαι τί καιρὸ εἶχε ἔρτ' ὁ Ἄη Θανάσς στὸ Γάνο. Εἶχε καὶ τροπάω τώρα «ἐν τῷ ὄρει Γάνω» κι' αὐτὸ δι τὸ θμοῦμαι. Κάβανε σὲ μιὰ σπλιά κάτ' στὸ Πλατάν. Διάβαινε ἀπ' τὸ χωριό, γιατί τὸν φώναζαν στὴ Πόλη, μὰ δὲν ἔμνησκε. Τσοῦπ! Ξανσῆρτεν πάλε στὸ χωριὸ καὶ χώντανε μέσ' τῆ σπλιά τ'. Κ' ἔχω ἀκουγῆς πὼς τῆ τελευταία πιά βολὰ μι τὸ ξεγέλασμα τὸν πῆγαν στὴν πόλη κ' εἶδανε κι πάθανε μι τὸ ζῶρ νὰ τονὲ βάννα τῆ λάρνα... νὰ δι τὸ ξαίρω νὰ τὸ πῶ καλά τίνας τὸ λένι, μὰ θαρωῶ εἶτανε ἕνα ἀγιοτικὸ πρᾶμμα ποῦ τονὶ σαγιάντσε¹⁾ κ' ἔκατσε πιά στὴν πόλη κι πέθανε ἐκεῖ. Ἡ σπλιάτ' εἶνε στὸ Πλατάν σ' ἕνα ἀμπέλι μας κοθά. Πάγαινα γῶ ἡ καῦμένη μὲ τ' ν Ἄννα τ' Μπεταζάκαινα. μὲ τὰ ζᾶ, ἀτές μας παγαίναμε, γιατί ἄλλ' φοβούδανε, δι ξέρω γιατί. Ἀπὸ καμμιά βολὰ ἔτρεχαν καὶ τὰ παιδιὰ καταπόδ' μας γιά νὰ τὰ πάρουμε μαζῆ.

Ἄ Ο Μαρτίνης

Εἶντανε ἕνα παιδί ἀρφανὸ π' οὔξερι γράμματα κ' ἔφερνι γύρ' στὸ χωργιό τ'. Κ' εἶπι :— «Ἐγὼ τώρα τι νὰ κάνω γιά νὰ σώσ' τῆ ψυχή μ' ;» Τοῦ φώτσε ἡ Παναγιὰ καὶ πῆγι στὸ βουνὸ κ' ἔκανι μιὰ σπλιά. Αὐτὸ κάτανε μέσ' τῆ σπλιά τ' μέρα καὶ νύχτα, διάβαζε κ' ἔκανι προσευχές. Ὁ δαίμονας ἀπ' ὄξω χτυποῦσε τὰ δβάρια γιά νὰ τοῦἱνε πρᾶζ', μὰ αὐτὸς δὲν ἔδνι ἀπόκρισ', ἕνα γιερέμῆ¹⁾ διάβαζι. Οἱ ἀρκαδάδες²⁾ τ, π' τοῦ ν' ἔχασάνα ρωτούσανε :

— «Μπρὲ ποῦ εἶνι ὁ Μαρτίνης, μπρὲ τι ἐγνι ὁ Μαρτίνης ;» Ὡς ποῦ μάθανι ποῦ εἶντανε καὶ πῆγαιναν ἀπὸ καμμιά βολὰ καὶ τοι γιοτῆς καὶ τότε λόγιαζάνι, καὶ τότε θαμάζτανε. Τῶνοιωνάνι ποῦ θὰ νὰ ἀγιάσ' αὐτὸ τὸ παιδί. Σὰ καταιβήκανι στὸ χωργιὸ τᾶλεγαν σ' ὄλνοὺς αὐτὰ γιά τὸ Μαρτίνι. Μιὰ μέρα τ' ἄκσε καὶ μιὰ πρόστυχ' γνοῖκα καὶ τοῖ γιλοῦσε.

— «Ἄ ! ἄ ! ὁ Μαρτίνης θὰ σώσ' τῆ ψχή τ' ! ! μ ! μ ! μ ! Δὲν εἶδι ἀκόμα καμμιά φουρτοῦνα τέτοια π' ξέρω ἰγῶ. Ἄς δγῆ καὶ τότε σᾶς λέγω ἰγῶ». Καὶ μιὰ βραδυὰ νύνεται, σιγυρίζεται, βάζ' ἀπὸ κάτ' τὰ καλά τς κι ἀπὸ πάν' οἶχτ' ἕνα μποξὰ μεγάλο, φακιολίσκι, παίρν' κ' ἕνα δισάκ' στὸ χέρ' τς καὶ τραβάει γιά τῆ σπλιά. Ὁ καιρὸς εἶτανι βροχερός, ἄστραφτι, μπουμπούνιζ' κ' ἔβρεχι κι ὄλας. Ἐφτασι στὴ σπλιά κι ἀρχινίζ' νὰ χτυπᾶ γερά τ' πόρτα. Ὁ Μαρτίνης διάβαζι μέσα καὶ δὲν ἦθιλι ν' ἀφίσ' τὸ διάβασμα τ'. Μὰ αὐτὴ ξαναβροντοῦσι τ' πόρτα καὶ τσμόκλαιγι.

— «Ἄνοιξι ! ἄνοιξι ! γιά τὸ Θεὸ δὲν εἶσι χριστιανὸς ἰού ; Βράχικα θὰ μὲ φάνι τὰ τσακάλια. Απῆθητοη μὲ ! Ἄπ' τὰ πολλὰ ὁ Μαρτίνης ἀποφάσισε νὰ πάγ' ν' ἀνοίξ'. Ἄνοιξι, τνῆ γλέπ' κὶ σάστες.

— Ἄ ! ! τνῆ λέγ', ποῦ εἶσ' νὰ ἰσὺ τέτοια ὦρα ἰδῶ μι τέτοιο καιρό ;

— Ἡμνα σ' ἕνα χωργιὸ ἰδῶ κοντά, βγῆκα ν' ἄρω μ' ἐπιασε βροχή, καὶ στάθκα πετὰ φς δῶ, δι μπορῶ νὰ κατέβω κάτ'. Μῆ μ' ὀφίνες κι φοβοῦμι μῆ μὲ φάνι τὰ τσακάλια. Ἄπ' τὰ πολλὰ τνῆ πῆρι μέσα, τνῆ ἔβαλι νὰ ζησταθῆ. Ἐἶχι κι λίγ' κουρμάδες κι τνῆ ἔδωσι νὰ φάγ'. Κ' ὕστερα τν' εἶπι νὰ πέσ' νὰ πλαγιάσ'. Κ' ἐκεῖνος τραβήχκι μέσα στὸ βάθος κ' ἔκανι τνῆ προσευχή τ'. Σὰ πέρασι πιά ἡ ὦρα κι νύσταξι κι θὰ νὰ κμηθῆ, σέφεκι πὼς ἔχ' ξέν' γναικα κι πῆγε νὰ τνὲ πῆ πὼς ὁ καιρὸς ἔσαιξι κι ἀρχίνισι νὰ χαράζ' κι νὰ φύγ', γιατί δὲν μπορεῖ νὰ τ' ν ἔχ' κι ἄλλο πλιά. Μὰ τί νὰ δγῆ ! Ἡ γρηὰ φτωχιά ἔβγαλι τὸ μποξὰ κ' εἶντανι ἀπὸ κάτ' ἡ νιά μὲ τὰ καλά τ'ς.

Σάστσε αυτός ό καυμένος και τνέ λέγ' :

— «Μπρέ !! τι είν' αυτά, τί γυρέβς Ιού άπό μένα. Γρήγορα όξω, γρήγορα να πα-
γιένσ' !! >. Αυτή τότε σκώθηκε άπάν' κι άρχίνσε να τότε παρακαλή :

— «Μή Μαρτίνη μου, μή με γιολαντίσης¹³⁾, έγω για σένα ήρτα Μαρτίνη !! Τί ζευζε-
κές είνι αυτές που θέλς να κάνς και να περάσ' έτο τη ζγή σ'. Κανείς δι τ' άκανι
αυτά. Ο Μωϋσής είχε τη Σαμφόρα. Ο Άβραάμ ειχ' τη Ρεβέκα κι άλλ' άλλις.
Κανείς διν έκασι έτσι. Αλήθτσι μι κι μένα, Μαρτίνη μ', Ιγώ για σένα ήρτα. Κάνι
πάλ' τσι προσευχές, μά λήθτσι μι και μένα. Άπ' τó πές, πές, τότε κάντσε¹⁴⁾ τόν άν-
θρωπο και τνή κράτσε μέσα. Τν' ειπι δμως.

— «Στάσ' κομάτ' να πάγω σά μ' όξω να διγω να μή φαίνιτε κανείς γιατί καμιά
βολά άνεβαίνα ίσα μι ιδώ κάτι φίλοι μ' και δι θέλω να μάς συβροϋνε μαζί έτσ' >.
Βγήκι αυτός όξω να διγι και μάνι μάνι τόν ήρι πάλι ή θειά φώτισ' και συνήρι,
και τότε μάζεψε κάτι τσαλιά, τά πηγι μέσα, τ' άβαλι καταγής και τραβάει κ' ένα
σπίρτο και καθίζ' από πών για να καγούν οι σάρκες τ' να μή θέλ' τίποτα. Έκεινη
σάν ειδι τούτο άρχίνσι να φωναζ' :

— «Για τó θεό Μαρτίνη μή, τι είνε αυτό που κάνς' να μι σχωρέσ'. Μαρτίνη, να
μι σχωρέσ' >.

— «Έγω διν ειμι άξιος να σε σχωρέσω αυτό που κανις. Δι μπορώ να σε σχωρέσω.
Τούτ' ή άμαρτία δι σχωριέτι. Μόνι να σκωθής να πās στη πόλη Βηθλεέμ και να
ρωτήσ' να σι πούνι πού ίνι ή Άγία Παύλα, μιά ήγουμένησα μεγάλ' και να τς τά πής
γούλα κ' εκείν' σά θέλ' θά σι σχωρέσ' >. Σάν έφγι αυτή, αυτός ό καυμένος πλάγιασε
πιά και βόγκζε άπ' τσ' πόνου που τότε πονούσανε οι καψιματιές τ'. Κ' έμνε έτσ' στο
στρώμα ίφτά μήνες. Σά καλύτεριψε πειά κομάτ' και σκώθηκε, ειπι :

— «Έγω για να μείνω πιά ιδώ διν είνι, δι μπορώ, μόν' θά κατίβω κάτ' να
φύγω πούπιτα άλλου >. Πέρν' τó δισάκι τ' κι άρχίνσι να κατβαίνι άγάλι άγάλια γιατί
πουνούσι κι όλας άκόμα. Στο δρόμο όμως ό σκασμένος δι τόνι άφνι ήσυχία. Πάγγε
καταπόδ' κι τόνι φώναζι.

— «Κι αυτού που πās θά ν' έρω >.

Ο Μαρτίνης έλιγι τ' προσευχή κι σιγόφελνι : «Τού λίθου σφραγισθέντος υπό
των Ιουδαίων >. Μά ό Σατανάς δι τόνι παρατούσε όλο κι τόνι πείραζι. Ως πού έφτασι
στο γυαλό και φώναζε έναν που ειχι καγίκι κι τόν ειπι :

— «Νά μι πās σε κανένα νησάκι έρμο να κάτσω ίκει γιατί ιδώ πειά δι μπορώ.
Κ' Ιγώ στ' καθμερνή μ' τ' προσευχή θά παρακαλώ τó θεό να σι βοηθάει κι σένα
κι τ' φαμλιά σ' >. Ο άνθρωπος μιά π' διν ειχι και τίποτα φόρτωμα, τόν έβαλι μέσ'
τό καγίκι τ' κι τόνι πέρασε αντίκρυ σ' ένα νησι έρμο, π' δι κάτανι κανείς. Ίκει έκανι
τ' προσευχή τ' κάθι μέρα και περνούσι ήσυχος για κάμποσο καιρό. Μιά μέρα ένα
καράβ' περνούσε από ίκει κοντά κι μι τ' φουρτούνα πάλαιβγε με τσ' ώρες ώς πού
στο τέλος έοπασι τó καράβ' κι άνοιξι και πέσανι όλ' οι άνθρωπ' στο γυαλό. Και μιá
καπέλα τνέ κτούσε τó κύμα ως πού τν' έφερε ίσα με τσι βράχοι και πιάσκε πιá
άποκαμαμέν' από ένα βράχο κι φώναζε κι παρακαλούσε.

— «Για τó θεό βοήθησι μι κόπκα θά ν' άφισω γέργια κ' είνι κριμα, γλυτώσι
μι σάν ήστι χριστιανοί >. Ο Μαρτίνης άκγε τσ' φουνές τσ', μά δι κνούντανε άπ' τó
τόπο τ', γιατί θ'μόντανι τά λόγια τη σκασμένου π' τόν έλεγε πώς κι αυτού π' θά να
πάγαινε θά ν' άρτ' να τότε πράξ'. Μά στα ύστερνά τ'νέ ληήθηκε κ' ειπι :

— «Άς πάγω γιατί είνι κριμα, χαιρ θά κάνω. Πήγε κι τνι τραβήξε άπ' τά χέρ-
για τσ' κι τνη πήρι άπάν'. Μά σάν ειδι πώς ήτανι τόσο νέα κι ώμορφ', τν' ειπι :

— «Ίσι εισι μπαμπάκι κι γώ ειμι φωιά >.

Μλούτς ! εκείνος πέφτ' μέσ' τó γυαλό. Μά ένα δερφίν' τότε πήρε σι' ράχι τ' κι
τόν έβγαλι στη στεργιά. Τότε ό Μαρτίνης ειδι κι άπόειδι κ' ειπι : «Ίγώ διν είνι για

νά μπορέσω νά τά βγάλω πέρα δίχως νά κολαστώ μ' αὐτούς τοί πειρασμούς π' μι κνηγούνη. Ἐσά κάτω πολύ καιρό στό ἴδιο μέρος. Μόνη θά σκωθῶ κι θά φύγω κι θά πάρω τὸ δρόμο ἀπὸ χωριγιὸ σὲ χωριγιὸ καὶ θά μνήσκω ἀπὸ λίγου στόν καθένα ὡς ποὺ νά φτάξω μὲ τὰ ποδάρια στυν' Ἀθήνα». Ἔτσι κι ὅλας ἔκανε. Πῆρι τὸ δρόμο ἀπ' τὸ Ἀβδίμ' νά ποῦμι τώρα πέρασι τὸ Γάνο, τ' Χώρα, τὸ Μυριόφτου τυν' Ἀρακλείτσα τ' Περίστιασ', τ' Καλλίπολ' κι ὅλα μι τυν' ἀράδα. Στ' Καλλίπολ εἶδι ὄνειρατα τὸ Δεσπότη π' τὸυν ἔλεγε, νά πάγ' στυν' Ἀθήνα πιδ γρήγορα καὶ νά γυρέψ' τόν τάδε Δεσπότη νά τόνι ἐνταφιάσ'. Μὲ τὰ πολλὰ τὰ βάσανα κι τσ' κόπ'. ἔφτασι κι στυν' Ἀθήνα πιά μιὰ μέρα, σὶ ἐλεεινὰ χάλια. Μόλις εἶχι τ' δύναμ' καὶ πῆγι σά μι τυν' ἱκκλησιά καὶ ξαπλώθηκι ἱκει καταγῆς κι ἄρχισι νά παρακαλῆ τσ' ἄθροπ', ὅσους ἔβλιπι νά μπαίνα στ' ἱκκλησιά.

—«Τοῦ Δεσπότη σᾶς παρακαλῶ, πῆτε τοῦ Δεσπότη ν' ἄρτ' καὶ τόνι θέλω, ἵνα χαίρ θά κάντι κ' ἰσεῖς». Στυν' ἀρχῆ τόνι παίρναι γιά ζούτλα καὶ δι τούνη ἀφοκριγιούντανι, μὰ ἀπ' τὰ πολλὰ ἕνας εἶπι :

—«Τὶ θά χάσομι πάλ' ἡμεῖς ἄς πὰ νά τὸ ποῦμι τὸ Δεσπότη γιαιτὶ μπορεῖ νᾶνε κανεῖς καλῆς ἄνθρωπος καὶ ὁ Δεσπότης ὄ,τ' θέλ' ἄς κάν'». Πῆγαι τότε καὶ τόπανι καὶ ὁ Δεσπότης, μόν' τ' ἄκασε, ἔτρεξε στυν' ἱκκλησιά. Καὶ μόν' εἶδι τὸν Μαρτίνη γονάτσε κοντιὰ τ' τὸν ξομολόγησε, τὸν βλόγησε καὶ τ'ν ἴδια ὠρα ξεψύχισε ὁ Μαρτίνης καὶ τόνε θάψανε κᾶν στυν' Ἀθήνα κᾶν στό Πείραιά δι θυοῦμαι τώρα.

Δὺς Γιαννακούλια

---

¹⁾ Κάτα=γάτα ²⁾ ἄπανοιζα=ξαφνικὰ ³⁾ ζαμούρωσε=ζάρωσε ⁴⁾ ριβίτ=τρομός, φόβος ⁵⁾ ροῦμπαλο=ρόπαλο, χοντροξυλο. ⁶⁾ στυλιάρ'=δάρσιμο, ξύλο. ἄμά=ἀλλά. ⁷⁾ μιμιδ=ἀμέτρητοι. ⁸⁾ μπάρεμ=τοῦλάχιστο. ⁹⁾ σολοῦκ=ἀναπνοή. ¹⁰⁾ σαγιάντισε=στηρίχθηκε. ¹¹⁾ ἕνα γκερεμέ=ἀδιάκοπα. ¹²⁾ ἀρακαδάσδες=φίλους. ¹³⁾ γιολαντίζεις=ἀποδιώχνεις. ¹⁴⁾ κάντισε=ἔπεισε.